

na zemlji, in njegovi žarki jo grejejo že močneje. Snežni piši ne temné več zraka: noči spremlja le še majhna slana in zmerzlina, ki pa spet zgine, kakor hitro se poldnevno sonce bliža. Megle in sopari se pozgubé v jasnem zraku, ali se izlijejo v rodovitnem dežju. Zemlja prihaja rahla, in je pripravna, se mokrote napiti. Tu in tam kalí nježna setev, suhe veje poganjajo nježno popje, in marsikakšna travica se kaže prederzna iz zemlje. Vidi se, kako se narava pripravlja, v nekoliko tednih senožetim njih kinč, drevesom perje in vertom cvetlice spet dati. S skrivno delavnostjo vpeljuje narava spomlad, čeravno jo viharji in toča in merzle noči še zadržujejo. V kratkem se pusta podoba narave iz zemlje zbrise, in naše oči se veselijo nje mladostne lepote.

Po taci stopinjah grejo vse spremembe v naravi. Vsaka stvar, ki jo vidimo, se napravlja po mnogih poprejšnjih vspehah, in tisuč majhnih okolišin, ki jih ne zapazimo, sledi ena za drugo, prej ko se namen narave doseže. Mnogo mnogo moči se mora omajati, prej ko ena sama travica zraste, ali da se le en sam popek razcvete. Vse tiste spremembe, ki so nam pozimi tako neprijetne bile, so morate biti, da se je iz neprijetnega scimilo prijetno. Viharjev, dežja, snega in mraza je bilo treba, če se je imela zemlja odpočiti in k novi rodovitnosti okrepčati. In vse te spremembe se niso smele ne prej ne pozneje, ne počasniše ne hitrejšje zgoditi, tudi ne manj, ne več časa terpeti, če se ni imela rodovitnost zemlje nekako okratiti. Sedaj, ko se nam koristna narava narave očitno kaže, spoznamo nje namene.

Nasledki zime nas lahko živo prepričajo, da je zemlji dobrota.

Kakor se letni časi spreminjajo, tako se spreminjajo tudi osode našega življenja. V življenju vsacega človeka se najde tako nezapopadljiva zveza uzrokov in vspehov, da nam še le prihodnost razodeva, zakaj je ta ali una prigodba potrebna in dobra bila!

Podučno-kratkočasne drobtinice.

Pogovor kmečkega očeta s svojim sinom desetošolcom.

Oče: Predragi Jože, zlo me veseli, da si prišel spet domú. Leto in dan je že okoli, kar te ni bilo doma.

Sin: Tudi mene močno veseli, vas viditi vesele in zdrave. Saj veste, da vsak otrok z veseljem gré na svoj rojstni dom, in s posebno radostjo priteče v naročje svojih ljubih starišev.

Oče: Res je to. Preden se pa kaj več pomeniva, te moram najprej nekaj poprašati. In to je: kako bom govoril s teboj? Ali te hočem tikati ali vikati? Vém dobro, da se bo tebi čudno zdelo to moje vprašanje, pa poslušaj od kod to pride: Ni davnej, kar smo bili poklicani v učilnico, kjer smo imeli soseskino zbor. Bili so pri tem zboru vsi odborniki z županom vred, pa tudi drugi nekteri sosedje. Posvetovali smo se zavoljo nekkih občinskih stroškov. Ko smo to obravnali, gremo vsi k očetu županu, in smo dali — vsak za en poliček. Pri vinu pa véš, da se ljudje menijo mnogih reči. Prišla je beseda tudi na te. Zlo so te hvalili vsi sosedje. Déli so, da si pameten, moder šolar, zraven pa ponižen, zato je upati, da bo kdaj iz tebe še kak veljaven mož. Se vé, da se je to meni dobro zdelo, zakaj, če kdo hvali sina, se starišem bolje zdí, kakor da bi hvalil same stariše. Potem vstane oče župan, pomakne malo po strani svojo oštirsko kapico, in govori takole: Sosedje, zdaj pa vsi tiho bodite, govoril bom jez vam nekatere besede. Sosedje vtihnejo, na komolcih sloné svoje pipe iz ust vzamejo in debelo gledajo očeta župana. Mislili so, da jim bo povedal kaj posebno novega od turške vojske.

Župan se k meni oberne in pravi: Sosed Jakob, srečen si, ker imaš tako dobrega sina, ki je zraven svoje brihtnosti in učenosti tudi zlo pohleven, ponižen, prijazen in postrežljiv. On se pogovarja rad in je prijazen z vsakim otrokom, tako da je prav všeč nam vsim. Ampak Jakob véš, to ni prav, da ga ti zmerej tikaš. Rés je, da si ti njegov oče, pa moraš vediti, da je on že drugo leto v deseti šoli. Čez dvé leti bo pél novo mašo, če bo živ in zdrav. Ne spodobi se, da mu vedno praviš ti. Kaj ne véš, kako nam priporočajo omiko v naših dnéh? Kaj ne čutiš, kako nam očitajo, da smo neotesani in dreveni, da nočemo ali pa neznamo biti prijazni, pri-ljudni in postrežljivi, kakor so ljudje po drugih deželah itd. Potem reče oče župan: No, sosedje, kaj pa vi pravite k temu? Sem le prav govoril ali ne? Sosedje enoglasno poterdijo te besede rekoč: Prav ste govorili, oče župan, tudi mi smo ravno te misli, toda nismo hotli Jakobu tega očitati. — Potem vstanem jez, potegnem kapico z glave, in jo veržem na mizo, da sem se obnašal malo po gosposko, in sem rekel: Gospod purgermajster, govorili ste prav lepo, veselí me prav posebno, ker toliko hvalite mojega sina, vendar povém vam: čeravno je že drugo leto v deseti šoli, vendar ga bom tikał, dokler ne bo za mašnika žegnan. — Kaj, ljubi moj Jože, praviš ti k temu našemu pogovoru?

Sin: Čudim se vam, oče, da mi pripovedujete take prazne in neumne pogovore. Vi ste moj oče in ostanete moj oče. Jez sem vaš sin in ostanem vaš sin. Vi me morate tikati, dokler bom živ, ko bi ne véł kaj bil.

Oče: No no, če je taka, je pa tudi prav, zdaj bom saj vedil, kako obnašati se. Če mi bo kdo v tej zadevi kaj očitil, bom rekel, da je tvoja volja, da te tikał. Al — če pa boš danes ali juter ti kak prav imeniten gospod, kako pa takrat?

Sin: Če priplezam tudi na visoko stopinjo časne časti, me bo vselej veselilo slišati iz vaših ust besedo: Ti — moj sin! — Ker ste pa ravno sprožili od tikanja in vikanja, vam moram pa povedati tudi jez, kakšna navada je zdaj pri gospódi zastran vikanja.

Oče: Kakšna nek?

Sin: Pri gospódi se tikajo zdaj vsi križem. Otroci nikoli drugač ne pravijo ko Ti svojim starišem, tetam in stricom.

Oče: E ja, tega pa vendar ne! No, če otroci tikajo svoje stariše, dokler so majhni, in še ne poznajo razločka med Ti in Vi, ni taka reč, saj tudi kmečki otroci tako ravnaajo.

Sin: Ne ne, gola resnica je to, da pri gospódi vedno tikajo svoje stariše veliki odrašeni otroci, že oženjeni sinovi in omožene hčere. Bil sem v več hišah zlo gosposkih, imel sem dosti prilik tega se prepričati. Večkrat sem slišal odrašenega gospodička prositi svojega očeta takole: Ljubi moj oče, peli me v gledišče, veliko bolj te bom potem spoštoval in te rad imel.

Oče: Eh! to pa ni prav, naj reče kdo kar hoče: Kako bodo spoštovali otroci svoje stariše, če jih tikajo. Sej še mi kmetje otroke vedno napeljujemo k spoštovanju starišev, vendar kmalo pozabijo, ali pa zanemarijo to dolžnost. Če nas bodo pa otroci še tikali, bo zginilo spoštovanje. Le poslušajmo dva soseda, ktera se vikata navadno, kadar se kaj prepirata, kako hitro se spremeni beseda Vi v Ti. Le pri divjih še manj olikanih ljudstvih kakor smo mi kmetje najdemo šego, da otroci tikajo svoje stariše. V izgled naj nam bodo omikani Francozi, ker pri njih otroci svoje stariše tudi vikajo (vous).

Sin: Tudi jez sem ravno te misli. Nemška gospóda pa pravi, da mora zdaj tako biti, ker je to splošna navada zdanjega sveta — je tak modi! Če je pa ta modi, naj bo, saj ni treba, da bi nam postava bil!

Višnjagorski.

Copernica v Feldkirchen-u.

Na parski meji v vasi „Feldkirchen“ imenovani živi neka nesrečna žena, katero so pahnili sosedje njeni iz družbe svoje, ker v gerdi vraži zapopadeni mislijo, da je copernica. To pa se je takole zgodilo: Blizo 5 let je, ker je ondi nekega kmeta nesreča zadela, da mu je več živine pocepalo in ostala je hudo hirati začela; na njegovem podu je dvakrat ogenj vstal, otrok mu je zbolel in več družih nesreč ga je zadelo, tako, da mu je po glavi rejiti začelo, da to se ne godí po pravi poti, da mu mora biti — narejeno. Nekteri njegovih sosedov, ravno tako kratke pameti kakor on, mu torej svetujejo: naj gré k tistemu glasovitemu možaku blizo Pasove, ki zna copernice „panati“. Ni mu bilo treba dvakrat rêci. Vražni kmet se spravi berž na pot k mogočnemu mojstru, ter ga zaroti: naj mu pomaga iz nadlog, sej mu plača, kar tirja. Mojster se koj napravi, vzame coperniško palico in nekaj zeliš saboj, pa gré s kmetom v Feldkirchen. Tam je začel celo hišo prekučovati, planke okoli poslopij podirati in hlev prekopavati, da bi spodil hudobnega „duha“ od hiše. Al nikjer ga ni najdel, — namesto njega pa strašno nesnago, mnogo merčesov, šlepirjev, krot, kušarjev, pajkov itd. Ko je vês ta merčes pokončan in v 5 dnéh in 4 nočéh vse osnaženo bilo, je vračar gospodarju in celi družini napovedal, da 5. noč bo copernico „panal“ in jim jo o polnoči pokazal, ker na njegov klic se bo mogla prikazati hudobna baba, ki je vso to nesrečo hiši naredila.

Ko se noč stori, začne vračar zares svoje burke. Spremljen od gospodarja in cele njegove družine, od hlapcov in dekel, gré slepar 3krat okoli hiše, hleva in poljá; v levi roki nese kadilnico in kadí z zeliši, ki jih je sabo prinesel, v desni derží coperniško palico, zmiraj mermrá nekaj, česar nihče ne razume, dela križe in zarotuje. Ko ura polnoči bije, se ustavi, dvigne palico kviško in na vês glas kliče trikrat copernico — in glejte! naključí se, da je neka uboga kmetica, ker je v njeni hiši nekdo ponoči nevarno zbolel, na pomoč klicat šla svojo zlahto, in da ravno memo gré, ko slepar copernico kliče. „Jo je že zlodi pribasal“ — zavpijejo iz enega gerla vsi ponočnjaki, ki jih je slepar okoli vodil, in planejo čez revo. Če je bolj vpila in prosila, naj jo pusté, ker jim ja ni nič žalega storila, bolj jo sujejo in pretepajo, dokler jim slepar sam ne rêče, da je že dosti. — Od tega časa — že je 5 let preteklo — je ne imenuje nobeden drugač kot copernico, vsak ji iz poti gré, ako jo sreča, v nobeno hišo in noben hlev ne smé. Če kje kaka živina zbolí ali se kaka druga nesreča komu primeri: ona je vsega kriva. Če jo zvečer včasih v izbici njeni vidijo proti nebu roke viti in objokovati svoj žalostni stan, že se čuje berž: „bote vidili, kmali bo spet kaka nesreča! copernica je ponoči že spet s peklensko hudobo govorila“. Zastonj svarijo in podučujejo fajmošter že več let neumne ljudi, naj ne bojo tako slepi in tako hudobni do nedolžne reve, — zastonj jim dokazuje učitelj njih prazno vražo: vse ne pomaga nič! Od tiste nesrečne noči velja uboga reva pri starih in mladih — za copernico!

Serbske zdravice.

(Konec.)

6. Za častitost snida in shoda.

„Za slavo in pohvalo našega snida in shoda svetega J.! Kjerkoli se zastajali (srečevali) in delali, dobro storili in opravili, snid ni bit snid, in dogovor ni bil dogovor, kakor med srečnimi in častitimi brati Riščani, ako Bog dá! Nobeni se deželi nemolili in z dnarmi neodkupovali, ni z jakostjo služili, ampak vsaki se obranili in osvetili, prijatlom z jezikom iz ust, sovražnikom

z orožjem iz rok, z ojštro sabljo, z jako ramo, z dobro priliko, vse pa s pomočjo Božjo, ako Bog dá! Za zdravje našega cveta na sred belega sveta, cerkve Jeruzalemske, krašne naše Riščanske bogomolje, za katero se vsaki pravi Riščanin Bogu moli in v njo milošnjo nosi! da ji jaki gospod Bog pomore in izbavi (reši) iz paganske roke, ako Bog dá! Za zdravje vsih naših okolnih cerkev in samostanov! kjerkoli je ktera, vsaki Bog pomagaj, da nam bojo bele in lepe, okinčene in orožene, od zunej z apnom in kamenom, od znotrej s srebrom in zlatom, z razpeli (krucifiksi) in podobami, naj bolj pa z milimi brati Riščani, kakor v prave in srečne mesta Riščanske, ako Bog dá! Za zdravje naših mašnikov, ki naprej grejo, cerkve odperajo, liturgije pojejo, in za nas grešne Bogu se molijo! Molitva jim prijetna bila pri Bogu, ako Bog dá! Za zdravje našega okolišnega glavarja, knezov in vitezov, berzičev (hitrih) in mladičev (mladenčev), tergovcov in potnikov, kopačev in kopačev! In za zdravje vsakega junaka brata Riščanina voljnega in nevoljnega! kateri je v volji, Bog ga poderži, kateri je pa v nevolji, Bog ga nevolje znebi, da se bratov nagleda, da se sonca ogreje, da se vinca napije, in da mu Bog dá vlast in oblast, kakor danes nam pri našem bratu domačinu, ako Bog dá!“

7. Za mize, obraza in ustanka (vstanja).

„Zdrav si mi bratec, zdrav! Za zdravje te poštene mize in poštenih obrazov! Kdor je to mizo postavil, pošten mu obraz bil! Da Bog dá, kdor jo je postavil tega leta, postavljajo tudi k leti polno in častito, srečno in bogato mnogo let, pa vse iza svojega življenja, on in njegova deca za njim, ako Bog dá! Z verhom jo stavlil, ravno jo zdigal, polno in bogato, srečno in častito, ako Bog dá! Pa časnó sedli in pošteno ostali! pomagal Bog sedečim in vstajočim, in vedno na unem mestu sedeli, s kterega bi lahko vstali! In ko ti dojde ta čašica in zdravica, pol je popij sedeč, pol pa stoječ, in zdrav si mi, zdrav!“

Kobe.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz zlatnega Praga 13. maja. Jedna gotovo zanimiviših novíc na polju jugoslovanskega književstva, je tisti glas, kterega čitamo v „novinah srbskih“, s kterim gosp. L. P. Nenadović poziva jugoslovansko občinstvo k naročnini na delo iz zapuščine rajnega vladika černogorskega Petra Petrovića Njegoša II. V tem delu prepeva preslavni pesnik vse vojske Černogorcev s Turci od najstarejih do najnovijih časov. Nobena imenitna prigodba (kakor omenjeni oglas pravi), nobeno slavno imé ni ostalo na svojem mestu neomenjeno. Naslov ti junaški pesmi, pravi gorski cvetlici, kakor so vse dela Petrovićeva, je: „Slobodiada“. Natiskuje se že in ni dvoumiti, da bo skoro na beli dan prišla. Obseglo bo delo kakih 13 tiskanih pol v osmerki. Naročnina mu je le 8 grošev (to je, 30 kraje. v papirju), kar je za tako obširno delo gotovo malo. Na koncu knjige bo natisnjen imenik naročnikov. Serčno nas bode veselilo, tudi mnoge slovenske imena v njem najti. Naj Serbi vidijo, da Jugoslovani ne zametujejo knjig s cirilico natisnjenih, ne kakor oni, ki večidel vsako knjigo slovansko, kterega koli narečja, ako je s latinico pisana, prezerajo in zametujejo, kakor da bi bila neslovanska — ptujinska ali celo paganska! Naročnina na „Slobodiado“ razpisana je le do 13. maja (30. aprila na starem stilu); vendar bo g. Nenadović, kteremu se naročila v Beligrad pošiljati imajo, menda do zadnjega maja naročilni čas podaljšal. Iztiskov se bode le toliko tiskalo, kolikor se bo oglasilo naročnikov; več iztisov imenitnega tega dela se po tem ne bo prodavalo.

Zorislav.